

Pe urmele istoriei românilor, maghiarilor și germanilor și a unor populații (aproape) dispărute

Fotoreportaj de Ivan Goldberger

Am plecat din București, am luat-o pe Valea Prahovei spre Brașov, pe drum am admirat peisajul uimitor. Am ajuns aproape de Brașov, am luat undeva porumb fiert, și apoi am luat-o spre Sighișoara. Pe drum am dat de patrimoniul săsesc cu bisericile fortificate din Evul Mediu, și la Hanul Rotbav am început incursiunea în bucătăria carpato-dunăreană.

Sighișoara. Ne-am preumblat prin orașul vechi pe urmele Drăculeștilor și ale lui Hermann Oberth și Petöfi Sándor care a murit aici, pe câmpul de luptă, apoi am luat o limonadă lângă un grup de italieni.

Apoi am luat-o spre Gherla, sau Armenopolis, am vizitat intrarea Catedralei armene catolice care e pustie, dar unde se mai țin servicii divine din când în când, în principal creștin ortodoxe.

Mănăstirea Nicula e așezată pe deal, având o panoramă excepțională a ținutului. E acolo și o biserică de lemn adusă dintr-un sat, în locul celei arse prin anii 1970. Mănăstirea e și o școală de pictură bisericească pe sticlă.

Era multă lume fiindcă era duminică, și au veniți mulți bolnavi și invalizi cu o speranță de tămăduire.

Cluj. Am poposit la o nuntă la Catedrala ortodoxă, ne-am învățat în jurul Teatrului Lucian Blaga și al Operei și al cinematografului Florin Piersic. Știam că

avem mult de mers până în Maramureș care era obiectivul inițial al călătoriei, așa că din păcate nu am zăbovit la Cluj prea mult.

Baia Mare. Am văzut Piața Libertății plină de restaurante terasă, am reușit să găsim loc la cel numit Barbarossa. Ne-am delectat auzind graiul maramureșean al unor români cu părul bălai.

Am trecut pe la sinagogă, pe la Turnul Ștefan și Carrefour, și am văzut șantierul care progresează al unei uriașe catedrale ortodoxe.

Catedrala ortodoxă în construcție la Baia Mare

Am luat apoi la drum prin sate maramureșene, și localități cu nume exotice precum Ocna Șuvatag, am trecut pe lângă numeroase case cu arhitectură locală interesantă, cu porți în așa-numitul stil maramureșean, unele foarte recente, altele mai vechi și mai autentice.

Sighet. Am văzut numai din afară Casa Elie Wiesel, care e muzeul culturii evreilor din Maramureș, închisoarea Sighet cu muzeul represiunii comuniste, și sinagoga Wizhnitzer Kloster și cea nouă - construită de hasidimii Satmar pe locul Sinagogii

Mari de altădată care le aparținuse. Aici vor avea loc anual pelerinaje la mormintele țadik-ilor din Satu Mare și Sighet, din dinastia de rabini Teitelbaum.

Sinagoga mare a hasidimilor Satmar, reconstruită recent la Sighet

Vijnitzer Kloiz. Sighet

Pe drum am văzut și clădirea impozantă a liceului ucrainean Taras Sevchenko. Pe drum am pus muzică cu cântece maramureșene.

Cât îi Maramurășu, nu-i cocon ca eu și tu, nici oraș ca Sighetu...

Săpânța. În idiș se numea Spinka și era locul de origine al hasidismului Spinka care mai există în Israel și America. Acolo era o atmosferă de târg până la intrarea în cimitirul numit Cimitirul vesel. Am venit cu un anumit scepticism, dar mi-au plăcut culorile într-adevăr vesele ale pietrelor de mormânt, în care predomină albastrul, și poveștile succinte povestite la persoana întâi de cei înmormântați. În genul : *Am băut tată vremea și mi-o plăcut să râd și să lenevesc, dar m-a lovit șlogul și-acum putrezesc în lut... apăi urez noroc și sănătate lu finul meu și lu mătușa care mult o ținut la mine.*

Am luat la Săpânța un prânz copios, inclusiv ciorba rădăuțeană, care mi-a plăcut mai puțin, fiindcă e cu ouă.

Am pornit apoi către Borșa și mai departe pe serpentine prin munți și pe ploaie către Bucovina vecină, unde au ajuns odată din Maramureș și Dragoș vodă și cățeaua Molda și Bogdan Vodă Întâiul. Am băut apă minerală de Dorna și am

ajuns cu bine pe ploaie la o pensiune din Vatra Dornei, am văzut de departe Cazinoul apoi am vizitat pe dinafară Sinagoga, și am luat drumul Sucevei.

Suceava. La hotelul Continental care nu e cine știe ce, și unde la intrare se poate vedea printre altele și steagul Israelului, am mâncat pe cinste un păstrăv prăjit la restaurantul din hotel care se numește Casa cu pridvor.

Cetatea de scaun Suceava

La Suceava am privit cu nostalgie Ceatatea de scaun, am vizitat Catedrala și mănăstirea Sf. Ioan cel Nou, și am tras o raită prin Muzeul satului bucovinean, inclusiv la cârciumă și la școala elementară sătească, cu hărți pe perete și cu tablă neagră și bănci, ca pe vremea mea. Am simțit fiori ca pe vremuri la școală.

La mănăstirea din Voroneț

Am pornit spre Gura Humorului, unde în centru se poate vedea casa memorială și bustul lui Olga Kobylanska, renumita scriitoare ucraineană de origine germană, născută în localitate. Am văzut prima dată **Mănăstirea Voroneț**, și m-am zgâit la frescele impresionante mai ales cele cu Judecata de Apoi, unde, à propos, necredincioșilor și păcătoșilor li se promet pedepse strașnice în iad. Între păcătoși se vede și un grup reprezentativ de evrei, tătari, turci și armeni (care, deși creștini, fiind monofiziți, era considerați eretici). Prezicerile cu privire la evrei și armeni în lume s-au cam adevărat, fiindcă unii au văzut cu adevărat iadul, însă pe pământ. Înăuntrul mănăstirii l-am văzut și pe Ștefan cel Mare, ctitorul mănăstirii. Am mers apoi și la mănăstirile Sucevița și Humor, fiecare cu fresce impresionante, unde se pot vedea, printre alții, și patriarhii evrei Avraam, Isaac și Iacob precum și Moise și prorocii la loc de cinste. În Bucovina am pus muzică antrenantă cu Sofia Vicoveanca și cu alții, printre altele am ascultat **Huțulca din Cârlibaba**... Am mâncat excelent la restaurantul Popasul Vlădichii.

Iași. Pe drum am trecut prin Pașcani, unde am văzut statuia lui Mihai Sadoveanu și sinagoga, apoi Târgu Frumos și Podul Iloaiei, care au avut toate și comunități evreiești însemnate. La Iași sejurul a fost din păcate nu foarte lung, am vizitat complexul mitropolitan, inclusiv Biserica și mănăstirea Trei Ierarhi, Biserica sf Nicolae Domnesc, etc apoi Casa Dosoftei Palatul Culturii. Am dat de un restaurant numit Mamma Mia care era nonstop înainte de Corona dar și acum e deschis multe ore și servește sute de feluri de mâncare foarte reușite, Am vizitat apoi Mănăstirea Golia și nu departe de ea Sinagoga Mare, restaurată, e scris, de șef rabinul Moses Rosen și avocatul Emil Schechter după cutremurul din 1977. Lângă ea se află Monumentul victimelor pogromului de la Iași din iulie 1941 și piațeta Prieteniei dintre Israel și România. Am văzut un pic și Universitatea Alexandru Ioan Cuza, Colegiul Asachi și parcul Copou și multe edificii impunătoare.

Sinagoga Mare. Monumentul victimelor progromului din 1941 și piațeta Prieteniei dintre România și Israel

Bacău. Am avut un hotel foarte bun numit Dumbravă. La Bacău am văzut în curs de restaurare Sinagoga Cerealiștilor, din întâmplare l-am întâlnit pe președintele comunității care mi-a permis să intru și să văd interiorul remarcabil al sinagogii care are multe picturi colorate ale lui Mendel Grinberg, inclusiv cu Templul din

Ierusalim (care cam seamănă, Doamne ferește, cu sanctuarul actual de pe Muntele Templului).

De la Bacău care am aflat că e imens, și în plină dezvoltare, am plecat la Săvinești la stația de benzină, acolo pe vremuri a fost renumitul combinat chimic, mândrie a regimului comunist. Am trecut prin Roman, unde am văzut cultivată memoria scriitorului Calistrat Hogaș, și sinagoga.

Piatra Neamț. Ne-am plimbat prin centrul istoric, cu muzeu, o biserică veche, și ziduri din vremuri străvechi. Copilași pe biciclete și oameni stând la taifas în jurul pieții, iar la Muzeu era o expoziție cu fosile de dinozauri.

În curtea sinagogii Baal Shem Tov din Piatra Neamț

Sinagoga. Piatra Neamț

Focșani. Aici a copilărit mama mea. Am luat-o pe Strada Mare a Unirii, unde bunicii mei au avut odată o prăvălie de vopseluri. Am ajuns la sinagogă și l-am cunoscut pe președintele Comunității, dl Mircea Rond care e foarte activ. Mi-a arătat cimitirul, unde am văzut prima dată mormântul bunicului decedat în 1957 la 62 ani, după ce s-a întors de la Canalul Dunărea - Marea Neagră, și al străbunicii, decedată în 1950 la o vârstă mai rezonabilă. De la Focșani am plecat la Buzău, unde am luat prânzul la excelentul Han al Dragaicilor..

Întors la București am terminat raliul cu clătite la restaurantul Excellent nu departe de Piața Universității. Sunt acolo vreo câteva zeci de feluri de clătite.

[Sursa](#) foto